

Open Journal of Animation, Film and Interactive Media in Education and Culture [AFIMinEC]

Vol 6, No 2 (2025)

Special issue

Το εκπαιδευτικό ντοκιμαντέρ «Γέφυρες Γνώσης» ως διδακτικό εργαλείο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης μαθητών δημοτικού στο πλαίσιο της Ανάπτυξης Ψηφιακού Οπτικοακουστικού Υλικού.

Αναστασία Αγκαθίδου, Βασιλική Παρασκευή Δημοπούλου, Παναγιώτα Σάββα, Αλιβίζος (Λοΐζος) Σοφός

doi: [10.12681/afimnec.39824](https://doi.org/10.12681/afimnec.39824)

To cite this article:

Αγκαθίδου Α., Δημοπούλου Β. Π., Σάββα Π., & Σοφός Α. (Λοΐζος). (2025). Το εκπαιδευτικό ντοκιμαντέρ «Γέφυρες Γνώσης» ως διδακτικό εργαλείο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης μαθητών δημοτικού στο πλαίσιο της Ανάπτυξης Ψηφιακού Οπτικοακουστικού Υλικού. *Open Journal of Animation, Film and Interactive Media in Education and Culture [AFIMinEC]*, 6(2). <https://doi.org/10.12681/afimnec.39824>

Το εκπαιδευτικό ντοκιμαντέρ «Γέφυρες Γνώσης» ως διδακτικό εργαλείο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης μαθητών δημοτικού στο πλαίσιο της Ανάπτυξης Ψηφιακού Οπτικοακουστικού Υλικού.

Αγκαθίδου Αναστασία
Εκπαιδευτικός ΠΕ70.ΕΑΕ
aagkathidou@gmail.com

Δημοπούλου Βασιλική Παρασκευή
Εκπαιδευτικός ΠΕ70
vasilikid1999@hotmail.com

Σάββα Παναγιώτα
Εκπαιδευτικός ΠΕ80
pana_sv@yahoo.gr

Αλιβίζος (Λοΐζος) Σοφός
Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Isofos@rhodes.aegean.gr

Abstract

The general aim of this article is to explore the educational documentary 'Bridges of Knowledge,' which was created within the framework of the Master's Program 'Educational Design of Online Learning' and specifically within the course 'Development of Digital Audiovisual Material,' taught by Mr. Sofos Alivizos. Influenced by the refugee crisis, we proceeded to create an educational documentary focusing on the integration of refugee children into the Greek educational system. The documentary is designed for students in the sixth grade of primary school, but it can also be used for other educational purposes, targeting a broader audience. The main goal, after watching the educational documentary, is to inform children about the challenges faced by refugee children when they arrive in Greece, to raise their awareness, and to educate them about what the Refugee Temporary Accommodation Facility and the ZEP class (Zone of Educational Priority) actually are, which many of their peers attend but often do not fully understand. Additionally, the aim is to inform children about how the Refugee Temporary Accommodation Facility and the ZEP class can support refugee children, primarily in the educational aspect. To achieve these goals, educational activities are suggested

Key words: educational documentary, refugee crisis, intercultural education, refugee education, educational design, Refugee Temporary Accommodation Facility, ZEP Class - Zone of Educational Priority.

Περίληψη

Γενικός στόχος του παρόντος άρθρου είναι η διερεύνηση του εκπαιδευτικού ντοκιμαντέρ «Γέφυρες Γνώσης» που δημιουργήθηκε στα πλαίσια του ΔΜΠΣ «Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός Διαδικτυακής (Online) Εκπαίδευσης» και συγκεκριμένα στα πλαίσια του μαθήματος «Ανάπτυξη Ψηφιακού Οπτικοακουστικού Υλικού» με διδάσκοντα τον κύριο Σοφό Αλιβίζο. Επηρεασμένοι από το φαινόμενο της προσφυγικής κρίσης, προχωρήσαμε στη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού ντοκιμαντέρ με κύριο θέμα την ένταξη των παιδιών προσφύγων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Το ντοκιμαντέρ, έχει σχεδιαστεί για

μαθητές που φοιτούν στην έκτη τάξη του δημοτικού σχολείου, αλλά μπορεί να αξιοποιηθεί και για άλλους επιμορφωτικούς σκοπούς, απευθυνόμενο σε ευρύτερο κοινό. Κύριος στόχος, έπειτα από την παρακολούθηση του εκπαιδευτικού ντοκιμαντέρ, είναι η ενημέρωση των παιδιών για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα παιδιά πρόσφυγες ερχόμενα στην Ελλάδα, η ευαισθητοποίησή τους, αλλά και η επιμόρφωσή τους αναφορικά με το τι είναι τελικά η Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας Προσφύγων και το τμήμα ΖΕΠ που παρακολουθούν πολλοί συμμαθητές τους και που συχνά δε γνωρίζουν πραγματικά περί τίνος πρόκειται. Ακόμη, στόχο αποτελεί η ενημέρωση των παιδιών σχετικά με το πώς η Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας Προσφύγων και το τμήμα ΖΕΠ μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά πρόσφυγες, κυρίως στο εκπαιδευτικό κομμάτι. Για την επίτευξη των στόχων αυτών, προτείνονται εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Λέξεις κλειδιά: εκπαιδευτικό ντοκιμαντέρ, προσφυγική κρίση, διαπολιτισμική εκπαίδευση, εκπαίδευση προσφύγων, εκπαιδευτικός σχεδιασμός, Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας Προσφύγων, Τμήμα ΖΕΠ - Ζώνη Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας.

I. Θεωρητική προσέγγιση

Η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στην Ελλάδα αντανακλά την ανάγκη προσαρμογής του εκπαιδευτικού συστήματος στις αλλαγές που έχουν προκύψει από την εισροή προσφύγων στη χώρα. Η αυξανόμενη παρουσία παιδιών από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα στα ελληνικά σχολεία απαιτεί ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον που να καλύπτει τις ποικίλες ανάγκες και να προάγει τη δημιουργική αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών. Ο στόχος είναι η προετοιμασία των μαθητών ως πολίτες μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, ενισχύοντας τον αμοιβαίο σεβασμό και την αποδοχή της διαφορετικότητας (Σγούρα, Μάνεσης & Μητροπούλου, 2018).

Η ένταξη των παιδιών προσφύγων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί μια σύνθετη πρόκληση, καθώς πέρα από την παροχή γλωσσικών και ακαδημαϊκών γνώσεων, απαιτείται και η κοινωνική ενσωμάτωση των μαθητών αυτών. Η δυσκολία των παιδιών προσφύγων να κατανοήσουν και να χρησιμοποιήσουν την ελληνική γλώσσα, σε συνδυασμό με την έλλειψη εργαλείων διαπολιτισμικής διαμεσολάβησης και υπηρεσιών διερμηνείας, αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια για την ένταξή τους στο σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον. Η Ελλάδα, ως χώρα υποδοχής, έχει πάρει αρκετές πρωτοβουλίες ως προς την υποστήριξη των μαθητών προσφύγων. Στόχος αυτών των πρωτοβουλιών είναι η πιο εύκολη πρόσβαση στην εκπαίδευση, η ενίσχυση της γλωσσικής και πολιτισμικής προσαρμογής, καθώς και παροχή των αναγκαίων γνώσεων και δεξιοτήτων για την κοινωνική τους ένταξη (Φίλη & Παυλόπουλος, 2024).

Αναλυτικότερα, το ελληνικό κράτος έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για την υποστήριξη των προσφυγόπουλων, μέσα από τη δημιουργία διαπολιτισμικών σχολείων και Τμημάτων Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ). Τα διαπολιτισμικά σχολεία στοχεύουν στην προώθηση της συνύπαρξης διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων, ενώ τα τμήματα ΖΕΠ προσφέρουν υποστηρικτικά μαθήματα σε μαθητές με ανεπαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας. Αυτή η παράλληλη εκπαίδευση βοηθά τους μαθητές να προσαρμοστούν ομαλά

στο σχολικό περιβάλλον, επιτρέποντάς τους να αναπτύξουν τόσο γλωσσικές όσο και κοινωνικές δεξιότητες.

Επιπλέον, από το σχολικό έτος 2016-2017, το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα εισήγαγε τις Δομές Υποδοχής και Εκπαίδευσης Προσφύγων (ΔΥΕΠ), οι οποίες λειτουργούν κυρίως εντός των κέντρων φιλοξενίας και σε σχολικές μονάδες κατά τις απογευματινές ώρες. Οι ΔΥΕΠ στοχεύουν στην ομαλή μετάβαση των προσφυγόπουλων από τη ζωή στους καταυλισμούς στη σχολική πραγματικότητα, προσφέροντας βασικές γνώσεις και κοινωνικές δεξιότητες που είναι χρήσιμες για την ενσωμάτωσή τους είτε στην Ελλάδα είτε σε άλλες χώρες (ΙΕΠ, 2016).

Με υπουργική απόφαση, το 2016, εισήχθη στην ελληνική πραγματικότητα και ο όρος Συντονιστές Εκπαίδευσης Προσφύγων (ΣΕΠ). Οι Συντονιστές Εκπαίδευσης Προσφύγων διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στη διαχείριση των ΔΥΕΠ. Φέρουν την ευθύνη για την ομαλή λειτουργία των δομών, διαχειριζόμενοι θέματα όπως η εγγραφή και η φοίτηση των παιδιών προσφύγων, η καταγραφή των αναγκών τους και η συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς για την επίλυση προβλημάτων. Οι ΣΕΠ εξασφαλίζουν επίσης την ασφαλή μετακίνηση των παιδιών από και προς τα σχολεία και ενημερώνουν τις οικογένειες προσφύγων για τη σημασία της εκπαίδευσης στην κοινωνική τους ένταξη (Τσουκαλάς, 2021).

Τέλος, το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) έχει επίσης σημαντικό ρόλο, καθώς υποστηρίζει τον σχεδιασμό του Υπουργείου Παιδείας για την εκπαίδευση των ανήλικων προσφύγων. Το ΙΕΠ είναι υπεύθυνο για την ανάπτυξη του Ανοιχτού Αναλυτικού Προγράμματος, το οποίο περιλαμβάνει μαθήματα όπως η Ελληνική Γλώσσα, τα Μαθηματικά, η Φυσική Αγωγή, οι ΤΠΕ, τα Αγγλικά και η Αισθητική Αγωγή. Η επιλογή αυτών των μαθημάτων στοχεύει στη διευκόλυνση της εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, με έμφαση στο μάθημα της Γλώσσας και την υποστήριξη από τα υπόλοιπα μαθήματα (Πασχάλης, 2017).

Η επιλογή του θέματος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η παρουσίασή του σε ένα εκπαιδευτικό ντοκιμαντέρ, με τίτλο "Γέφυρες Γνώσης", δεν ήταν τυχαία. Εργαζόμενοι σε σχολικές μονάδες της Ελλάδας, έχουμε παρατηρήσει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα παιδιά πρόσφυγες και οι εκπαιδευτικοί κατά την προσπάθεια ένταξης των μαθητών αυτών στο ελληνικό σχολείο. Το ντοκιμαντέρ αυτό, λοιπόν, στοχεύει να αναδείξει αυτές τις προκλήσεις και να παρουσιάσει τον τρόπο με τον οποίο οι αρμόδιοι φορείς, όπως οι δομές φιλοξενίας και τα σχολεία, προσπαθούν να τις αντιμετωπίσουν. Επιπλέον, το ντοκιμαντέρ θα λειτουργήσει ως εργαλείο παιδαγωγικής υποστήριξης, προάγοντας την ανοιχτή συζήτηση και την κατανόηση της πολυπολιτισμικής πραγματικότητας. Μέσω αυτού, θα διαδοθούν μηνύματα αλληλεγγύης και ανθρωπιάς στην εκπαιδευτική κοινότητα, προωθώντας την ιδέα της δικαιοσύνης και της ισότητας για όλους τους μαθητές. Ο τίτλος "Γέφυρες Γνώσης" είναι συμβολικός, αναφερόμενος στην προσπάθεια ένταξης και ενσωμάτωσης των παιδιών προσφύγων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και τις γέφυρες που "χτίζονται" μεταξύ πολιτισμών, κοινοτήτων και εκπαιδευτικών συνθηκών. Σε μια εποχή όπου οι επιπτώσεις των πολέμων είναι εμφανείς στις ζωές πολλών ανθρώπων, η εκπαίδευση αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία κοινωνικής ενσωμάτωσης για τα παιδιά προσφύγων στις νέες χώρες που τα υποδέχονται υπό δύσκολες συνθήκες.

II. Είδος μιντιακού προϊόντος

Το εκπαιδευτικό ντοκιμαντέρ “Γέφυρες Γνώσης”, στοχεύει στην εκπαίδευση, αλλά ταυτόχρονα και στην ευαισθητοποίηση των θεατών/μαθητών, σχετικά με τις συνθήκες φιλοξενίας παιδιών προσφύγων στην Ελλάδα, τις δυσκολίες ένταξης τους στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και τις προσπάθειες που λαμβάνουν μέρος από τη δομή και το σχολείο για την αποδοχή και εκπαίδευση των παιδιών αυτών.

Για το λόγο αυτό, αξιοποιείται το επεξηγηματικό σε συνδυασμό με το παρατηρητικό είδος αφήγησης. Οι πληροφορίες και εξηγήσεις παρέχονται μέσω αφηγήσεων εκτός κάδρου από το δημιουργό, ενώ παρέχονται και μέσω συνεντεύξεων από αρμόδια μέλη. Χρησιμοποιείται επιπρόσθετα, η τεχνική της ρεαλιστικής τεχνοτροπία (realist style), με χρήση πραγματικών τοποθεσιών, φυσικού φωτισμού και αποτύπωση αυθεντικών στιγμών από τη ζωή των παιδιών προσφύγων στη δομή και στο σχολείο (πλάνα από χώρους διαμονής των παιδιών, χώρους εκπαίδευσης των παιδιών, βιβλία και εκπαιδευτικές δημιουργίες των παιδιών). Γενικότερα, το ντοκιμαντέρ υιοθετεί μια ρεαλιστική τεχνοτροπία που αποσκοπεί στην πιστή αποτύπωση της πραγματικότητας.

Αναφορικά με τα χαρακτηριστικά του βίντεο, έχουν επιλεγθεί διάφορων ειδών πλάνα, ανάλογα με τη συνθήκη (κοντινά, μεσαία, μακρινά). Για την πραγματοποίηση των συνεντεύξεων, επιλέχθηκαν μεσαία πλάνα (κάδρα), για την βιντεοσκόπηση των χώρων επιλέχθηκαν μακρινά πλάνα - τόσο εξωτερικά, όσο και εσωτερικά, ενώ για την εστίαση σε συγκεκριμένα αντικείμενα (πχ. βιβλία) επιλέχθηκαν κοντινά πλάνα. Όσον αφορά την διάρκεια των πλάνων, για τα πλάνα με επισκόπηση χώρου και αντικειμένων η διάρκεια του καθενός από αυτά κυμαίνονταν στα 2-3’’, ενώ για τα πλάνα των συνεντεύξεων 20-30’’ το κάθε πλάνο.

Για την πλαισίωση των πλάνων επιλέχθηκε μια ουδέτερη μουσική, καθώς και κάποια ηχητικά εφέ μέσα από την εφαρμογή iMonie (καρδιοχτύπι, κουδούνι - φωνές παιδιών, βήματα - λιμάνι - ήχοι πολέμου), με απώτερο σκοπό την επικέντρωση του θεατή, την πρόκληση αγωνίας και την καλύτερη θέαση. Επιπρόσθετα, αξιοποιήθηκαν εφέ μεταβάσεων. όπως αργή κίνηση για σταθεροποίηση εικόνας και εστίαση προσοχής, θόλωμα και σταδιακή διάλυση, εφέ από αριστερά δεξιά, για ομαλότερη εναλλαγή του πλάνου.

III. Δομή της ταινίας

Μέσω του εκπαιδευτικού αυτού ντοκιμαντέρ φανερώνεται ένας από τους λόγους για του οποίους οι πρόσφυγες αφήνουν την πατρίδα τους προς αναζήτηση μιας νέας κατοικίας, ο πόλεμος. Προβάλλεται επίσης, το ταξίδι που ακολουθούν οι πρόσφυγες και ένα από τα μέρη όπου μπορούν να βρουν καταφύγιο (Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο Σχιστού). Εστιάζοντας στο κομμάτι των παιδιών προσφύγων και στην ένταξή τους στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, παρουσιάζεται ακόμη η συμβολή της δομής αυτής στην εκπαίδευση των παιδιών, καθώς και η συμβολή του Τμήματος ΖΕΠ - Ζώνη Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας του 3^{ου} Δημοτικού Σχολείου Κερατσινίου, στο οποίο συμμετέχουν μαθητές της δομής. Πιο συγκεκριμένα οι θεματικές διαστάσεις που παρουσιάζονται στο βίντεο είναι οι εξής:

- Προσαρμογή παιδιών προσφύγων στη δομή προσωρινής φιλοξενίας.
- Προσαρμογή παιδιών προσφύγων στο σχολικό περιβάλλον.
- Συμβολή δομής στη γλωσσική καλλιέργεια των παιδιών.
- Συμβολή τμήματος ΖΕΠ στη γλωσσική καλλιέργεια των παιδιών.

Σκοπός του ντοκιμαντέρ, είναι να φέρει στο φως τη συμβολή των δομών φιλοξενίας προσφύγων στην ένταξη των παιδιών αυτών, καθώς και την ετοιμότητα των ελληνικών δημοτικών σχολείων για την υποδοχή των παιδιών αυτών. Αναλυτικότερα, μέσα από το βίντεο επιδιώκεται να απαντηθούν τα ακόλουθα ερωτήματα:

- Τι βοήθεια προσφέρει η δομή στα παιδιά, αναφορικά με την ένταξη τους και την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας;
- Σε τι βαθμό είναι προετοιμασμένο το ελληνικό δημοτικό σχολείο να δεχτεί αυτά τα παιδιά;
- Πώς είναι να διδάσκει ένας δάσκαλος μαθητές που δεν μιλάνε την ελληνική γλώσσα;
- Τι γέφυρες πρέπει να “χτιστούν” για να ξεπεραστούν οι δυσκολίες;

Για το λόγο αυτό, το βίντεο απαρτίζεται από 5 κεντρικές σκηνές: 1. Εισαγωγή, 2. Δομή, 3. ΖΕΠ, 4. Σχέση Δομής - ΖΕΠ, 5. Επίλογος/κλείσιμο. Για τη διαδοχική μετάβαση από τη μία σκηνή στην άλλη, χρησιμοποιήθηκαν ως γέφυρες ερωτήσεις (“Πόσοι όμως πρόσφυγες καταφθάνουν τελικά στην Ελλάδα και πού βρίσκουν καταφύγιο;”, “Πόσο εύκολο είναι να ενταχθούν τα παιδιά προσφύγων στο ελληνικό σχολείο;”, “Πώς γεφυρώνεται η σχέση μεταξύ σχολείου και δομής;”). Έτσι, καθίσταται πιο ξεκάθαρο στους θεατές το περιεχόμενο που αναμένεται να ακολουθήσει, η μετάβαση είναι πιο ομαλή και πλαισιώνεται καλύτερα το θέμα.

IV. Εκπαιδευτικός σχεδιασμός

Το ντοκιμαντέρ “Γέφυρες Γνώσης”, προτείνεται να αξιοποιηθεί κατά τη διδασκαλία του μαθήματος της Γλώσσας σε μαθητές που φοιτούν στη Στ’ τάξη του Δημοτικού σχολείου, δηλαδή σε μαθητές ηλικίας 11-12 ετών. Πιο συγκεκριμένα, για την αξιοποίηση του βίντεο προτείνεται, είτε η θέαση του δια ζώσης συμπληρωματικά με την διδασκαλία της 17ης Ενότητας «Πόλεμος και Ειρήνη», είτε εξ’ αποστάσεως με τη μέθοδο της ανεστραμμένης τάξης (flipped classroom).

Γενικοί μαθησιακοί στόχοι, έπειτα από την παρακολούθηση του βίντεο και την εκπόνηση δραστηριοτήτων, είναι οι μαθητές να είναι σε θέση να:

1. αναγνωρίζουν τον πόλεμο ως αιτία προσφυγιάς,

2. αναγνωρίζουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές πρόσφυγες κατά την προσέλευση τους,
3. αναγνωρίζουν τη συμβολή της δομής φιλοξενίας στην προσαρμογή των παιδιών προσφύγων στην ελληνική κοινότητα,
4. αναγνωρίζουν τη συμβολή του τμήματος υποδοχής στην καλλιέργεια της ελληνικής γλώσσας,
5. δραματοποιούν καταστάσεις που βιώνουν μαθητές πρόσφυγες,
6. υιοθετούν μια θετική στάση απέναντι στους μαθητές πρόσφυγες,
7. συνεργάζονται και αλληλεπιδρούν αρμονικά μεταξύ τους.

Για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων θα δημιουργηθούν 8 δραστηριότητες. Η περιγραφή των δραστηριοτήτων αναλύεται διεξοδικά παρακάτω, ανά κατηγορία, συμπεριλαμβανομένων και των ανάλογων φύλλων εργασίας. Ορισμένες από τις δραστηριότητες που προτείνονται είναι σχεδιασμένες να εφαρμοστούν πριν από τη θέαση του ντοκιμαντέρ, άλλες κατά τη διάρκεια (παύση ντοκιμαντέρ και εκπόνηση δραστηριότητας) και άλλες στο τέλος, αφού έχει γίνει προβολή όλου του ντοκιμαντέρ συνολικά. Η συνολική υλοποίηση των δραστηριοτήτων απαιτεί πολλαπλές μέρες ενασχόλησης.

Κατηγορία	Αριθμός
Δραστηριότητες οπτικοακουστικής παιδείας	2
Δραστηριότητες ανάπτυξης συναισθημάτων	2
Δραστηριότητες γνωστικού περιεχομένου	3
Δραστηριότητες επιπλέον γνωστικού περιεχομένου, για περαιτέρω ενασχόληση με το θέμα.	1

Κατανομή δραστηριοτήτων ανά κατηγορία

V. Παρουσίαση εκπαιδευτικού υλικού

Δραστηριότητα	Διάσταση	Κατηγορία	Διδακτική λειτουργία	Επίπεδο στόχου	Διάρκεια (λεπτά)	Σκηνές	Μαθησιακό Αποτέλεσμα
1 ^η Δραστηριότητα: «Γινόμαστε Ερευνητές»	Προσφυγική Κρίση	Οπτικοακουστικής παιδείας	Εμπέδωση & Επέκταση	Εφαρμογή - Παραγωγή	90 '	Έπειτα από θέαση όλου του βίντεο.	- Αναγνώριση του πολέμου ως αιτία προσφυγιάς. - Αναγνώριση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι μαθητές πρόσφυγες κατά την προσέλευση τους.
2 ^η Δραστηριότητα: «Ας πούμε μια ιστορία»	Δυσκολίες και συνθήκες φυγής και ένταξης	Οπτικοακουστικής παιδείας	Εμπέδωση & Επέκταση	Δημιουργία	45 '	Έπειτα από θέαση όλου του βίντεο.	Οπτικοποίηση καταστάσεων που βιώνουν οι μαθητές πρόσφυγες.
3 ^η Δραστηριότητα: «Γινόμαστε Ηθοποιού»	Προσφυγική κρίση & Προσαρμογή παιδιών προσφύγων στο σχολικό περιβάλλον	Ανάπτυξης συναισθημάτων	Γνωστική επεξεργασία	Εφαρμογή	20 '	Έπειτα από θέαση όλου του βίντεο.	Ενίσχυση της ενσυναίσθησης απέναντι στους μαθητές πρόσφυγες.
4 ^η Δραστηριότητα: «Εκφραζόμαστε καλλιτεχνικά»	Προσαρμογή παιδιών προσφύγων στο σχολικό περιβάλλον.	Ανάπτυξης συναισθημάτων	Εμπέδωση & Επέκταση	Παραγωγή	45 '	Έπειτα από θέαση όλου του βίντεο.	- Αναγνώριση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι μαθητές πρόσφυγες κατά την προσέλευση τους. - Υιοθέτηση θετικής στάσης απέναντι στους μαθητές πρόσφυγες.
5 ^η Δραστηριότητα: «Ίδεοθύελλα»	Προσφυγική κρίση	Γνωστικού περιεχομένου	Γνωστική επεξεργασία	Κατανόηση	20 '	Πριν από τη θέαση του βίντεο	Ενεργοποίηση της προϋπάρχουσας γνώσης.
6 ^η Δραστηριότητα: «Αγαπητό ημερολόγιο»	Προσαρμογή παιδιών προσφύγων στη δομή προσωρινής φιλοξενίας και στο σχολικό περιβάλλον.	Γνωστικού περιεχομένου	Εμπέδωση & Επέκταση	Παραγωγή	45 '	3:13 - 4:32	Ενίσχυση της ενσυναίσθησης απέναντι στους μαθητές πρόσφυγες

7η Δραστηριότητα: «Γινόμαστε δημοσιογράφοι»	Προσαρμογή παιδιών προσφύγων στη δομή προσωρινής φιλοξενίας και στο σχολικό περιβάλλον.	Γνωστικού περιεχομένου	Γνωστική επεξεργασία -	Ανάλυση - Δημιουργία	135 '	7:27 - 8:47	Αναγνώριση του ρόλου της δομής και του τμήματος ΖΕΠ στην ένταξη και γλωσσική καλλιέργεια των μαθητών προσφύγων.
8η Δραστηριότητα: «Γινόμαστε μεταφραστές»	Προσαρμογή παιδιών προσφύγων στο σχολικό περιβάλλον.	Επιπλέον γνωστικού περιεχομένου	Γνωστική επεξεργασία	Εφαρμογή	90 '	Έπειτα από θέαση του βίντεο	Εκμάθηση ξένων γλωσσών που μιλούν οι συμμαθητές τους πρόσφυγες.

Μεταδιδακτικός σχολιασμός

Παρακάτω παρουσιάζονται ενδεικτικά 4 από τις 8 δραστηριότητες που δημιουργήθηκαν για την ταινία. Η πρώτη αποτελεί δραστηριότητα οπτικοακουστικής παιδείας, η δεύτερη ανάπτυξης συναισθημάτων, η τρίτη στη σειρά γνωστικού περιεχομένου, ενώ η τελευταία επιπλέον γνωστικού περιεχομένου, για περαιτέρω ενασχόληση με το θέμα.

Τίτλος Δραστηριότητας: «Γινόμαστε Ερευνητές»

Οδηγίες:

1. **Χωρισμός σε Ομάδες:**
 - ο Χωριστείτε σε ομάδες των 3-4 ατόμων.
2. **Επιλογή Θέματος Έρευνας:**
 - ο Επιλέξτε ένα από τα παρακάτω θέματα για την έρευνά σας:
 - Αιτίες της προσφυγικής κρίσης.
 - Χώρες προέλευσης των προσφύγων.

• Βήμα 2: Συγκέντρωση υλικών

- Συγκεντρώστε τα υλικά που χρειάζεστε, όπως εικόνες αποκόμματα από εφημερίδες / περιοδικά κ.α. Συγκεντρώστε επίσης, ψαλίδια, κόλλες, χαρτόνια, μπογιές, μολύβια και ό,τι άλλο θεωρείτε ότι θα χρειαστείτε.

• Βήμα 3: Επιλογή θέματος

- Επιλέξτε το θέμα του κολλάζ. Μπορεί να σχετίζεται α). με τα δικαιώματα των παιδιών προσφύγων,
β) με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν κατά τον ερχομό τους στην Ελλάδα ή
γ) με ιδέες και προτάσεις που θα τους βοηθούσαν να ενταχθούν καλύτερα στο ελληνικό σχολείο.

• Βήμα 4: Δημιουργία κολλάζ

- Αφήστε την φαντασία σας ελεύθερη! Χρησιμοποιήστε τα υλικά που συγκεντρώσατε για να δημιουργήσετε το κολλάζ σας.
- Γράψτε έναν τίτλο που να ταιριάζει με το θέμα που επιλέξατε, καθώς και 1 – 2 σημαντικές πληροφορίες με το θέμα σας.
- Κάντε μεγάλα και καθαρά γράμματα για να είναι ευδιάκριτα στους άλλους.

Καλές δημιουργίες!!!

Τίτλος Δραστηριότητας: «Αγαπητό ημερολόγιο»

Οδηγίες:

• Βήμα 1: Σχεδιασμός

- Φανταστείτε ότι είστε ένα παιδί πρόσφυγας που ζει σε δομή προσωρινής φιλοξενίας και που πηγαίνει σε ένα ελληνικό δημοτικό σχολείο. Τι κάνετε μέσα στην ημέρα, τι δυσκολίες συναντάτε, πώς νιώθετε, τι όνειρα έχετε;

• Βήμα 4: Παρουσίαση

- Παρουσιάστε το υλικό που δημιουργήσατε και τις νέες λέξεις που μάθατε στους συμμαθητές σας.

Καλές δημιουργίες!!!

VI. Εκπαιδευτική αξιοποίηση

Διαδρομή Διδασκαλίας 1: Εισαγωγή στο Θέμα με Χρήση στην Τάξη

Σύνδεση με την 17^η Ενότητα της Γλώσσας της ΣΤ' Τάξης "Πόλεμος και Ειρήνη"

Σκοπός: Αυτή η διαδρομή στοχεύει στην ενσωμάτωση της ταινίας στο πλαίσιο της 17ης ενότητας της γλώσσας, "Πόλεμος και Ειρήνη". Οι μαθητές θα εξετάσουν τις συνέπειες του πολέμου και την αξία της ειρήνης μέσω των ιστοριών των προσφύγων, όπως παρουσιάζονται στο ντοκιμαντέρ.

Αξιοποίηση: Επιλεγμένα αποσπάσματα που παρουσιάζουν:

- Την άφιξη των προσφύγων στην Ελλάδα
- Τη ζωή τους στις δομές προσωρινής φιλοξενίας.
- Την ένταξή τους στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Πορεία διδασκαλίας:

1. Προβολή και Συζήτηση στην Τάξη

Προβολή Αποσπασμάτων: Προβάλετε συγκεκριμένα μέρη της ταινίας που αφορούν την άφιξη των προσφύγων, τη φιλοξενία τους και την ένταξή τους στο σχολείο.

Οδηγούμενη Συζήτηση: Καθοδηγήστε μια συζήτηση σχετικά με τα συναισθήματα των προσφύγων, τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν και τις επιπτώσεις του πολέμου στη ζωή

τους. Συζητήστε την έννοια της ειρήνης και πώς η αποδοχή και η ένταξη συμβάλλουν στη δημιουργία μιας ειρηνικής κοινωνίας.

2. Γραπτή Άσκηση: Αξιοποίηση δραστηριοτήτων Γνωστικού περιεχομένου

3. Δημιουργική Δραστηριότητα: Αξιοποίηση δραστηριοτήτων οπτικοακουστικής παιδείας και ανάπτυξης συναισθημάτων

Διαδρομή Διδασκαλίας 2: Εξ' Αποστάσεως με τη Μέθοδο Flipped Classroom

Σκοπός: Αυτή η διαδρομή στοχεύει στη διδασκαλία μέσω της μεθόδου αντεστραμμένης τάξης (Flipped Classroom). Οι μαθητές θα προετοιμαστούν με βάση την ταινία στο σπίτι και θα συμμετέχουν σε δραστηριότητες και συζητήσεις κατά τη διάρκεια του μαθήματος μέσα στην τάξη.

Αξιοποίηση: Οι μαθητές παρακολουθούν **όλη την ταινία σπίτι**, έχοντας ελευθερία να επικεντρωθούν σε όποια διάσταση της ταινίας θέλει ο καθένας (η άφιξη, η φιλοξενία και η ένταξη των προσφύγων)

Πορεία διδασκαλίας:

1. Προετοιμασία Σπίτι

Προβολή ταινίας: Οι μαθητές παρακολουθούν την ταινία σπίτι, την οποία θα την βρουν αναρτημένη στο youtube, με link που θα σταλεί από τον δάσκαλο στα email των κηδεμόνων τους, αλλά και θα αναρτηθεί στο site του σχολείου.

Καταγραφή Σκέψεων: Ζητείται από τους μαθητές να καταγράψουν τις σκέψεις τους και τις ερωτήσεις που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης.

2. Επιστροφή στη τάξη

Ομάδες Συζήτησης: Οι μαθητές χωρίζονται σε μικρές ομάδες για να συζητήσουν τις παρατηρήσεις τους.

Κεντρική Συζήτηση: Επιστρέφουν σε μια κεντρική συνάντηση όπου μοιράζονται τα ευρήματα και τις εντυπώσεις τους. Ενθαρρύνεται η συζήτηση για το πώς η εκπαίδευση και η αποδοχή μπορούν να αλλάξουν τη ζωή των προσφύγων.

3. Δραστηριότητες

Για τη τάξη: Αρχικά γίνονται οι δραστηριότητες γνωστικού περιεχομένου μέσα στην τάξη

Για συνεργασία και εκτός σχολείου: Δίνονται οι δραστηριότητες οπτικοακουστικής παιδείας και ανάπτυξης συναισθημάτων → επεξήγηση πως οι ομάδες πρέπει να συνεργαστούν και εκτός τάξης για την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων. Παρουσίαση εργασιών και συζήτηση.

VII. Διαδικασία παραγωγής και υλοποίησης

Η παραγωγή του βίντεο αποτέλεσε μια πολύπλοκη και χρονοβόρα διαδικασία, στην οποία συμμετείχαν σημαντικοί φορείς και πρόσωπα, όπως ο Διοικητής της Δομής Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο Σχιστό, η Συντονίστρια Εκπαίδευσης της Δομής, μια εκπαιδευτικός του τμήματος ΖΕΠ και ένας μαθητής. Αρχικά, χρειάστηκε περίπου 1 μήνας για επικοινωνήσουμε με τους αρμόδιους φορείς, να πάρουμε άδεια από το Υπουργείο και να συμφωνηθεί μια ημερομηνία για την εκπόνηση των συνεντεύξεων και τη λήψη πλάνων. Στη συνέχεια, χρειάστηκε 1 εβδομάδα για τη σύνταξη των ερωτημάτων συνέντευξης και 3 ημέρες για τη λήψη πλάνων και διενέργεια συνεντεύξεων με όλα τα μέλη (1 μέρα/ ανά φορέα). Είχαμε στη διάθεσή μας δηλαδή, 1 ημέρα για τη λήψη οπτικοακουστικού υλικού και διεξαγωγή συνεντεύξεων με τα μέλη της δομής, 1 ημέρα αντίστοιχα για λήψεις και επικοινωνία με τη δασκάλα του τμήματος ΖΕΠ και τέλος 1 ημέρα για τη βιντεοσκόπηση του μαθητή. Επιπρόσθετα, ο διαχωρισμός των πλάνων, η επεξεργασία τους, η σύνθεση της αφήγησης και γενικότερα η όλη διαδικασία που ακολουθήθηκε για να φτάσουμε στο τελικό επιθυμητό αποτέλεσμα ήταν περίπου 2 μήνες.

Για τη δημιουργία του βίντεο αξιοποιήθηκε τόσο δικό μας υλικό/ γυρίσματα (πλάνα σχολείου, τάξης, χώροι δομής προσφύγων εσωτερικά και εξωτερικά), όσο και πρωτογενές υλικό το οποίο υπέστη επεξεργασία/ μοντάζ (σκηνή πολέμου). Τα μέσα παραγωγής που χρησιμοποιήσαμε ήταν μια βιντεοκάμερα DSLR, κινητές συσκευές για βιντεοσκόπηση χώρου, αλλά και για ηχογράφηση. Για τη σύνθεση και επεξεργασία του βίντεο χρησιμοποιήθηκαν διάφορων ειδών λογισμικά/εφαρμογές για την επεξεργασία

εικόνων/βίντεο, κειμένων και ήχου. Συγκεκριμένα, αξιοποιήθηκε το iMovie, το Keynote και το Audacity. Αφού έγινε διαχωρισμός και ξεκαθάρισμα των πλάνων (περίπου 150 πλάνα) ανάλογα με την ποιότητα και την καταλληλότητά τους, προχωρήσαμε στη σύνθεση του βίντεο ανά κατηγορία.

Οι κύριες δυσκολίες που παρουσιάστηκαν κατά την παραγωγή του βίντεο ήταν η λήψη ενός όσο το δυνατό πιο ποιοτικού υλικού γινόταν, αναλογιζόμενοι των μέσων που είχαμε στη διάθεση μας, αλλά και των γνώσεων που διαθέταμε. Επιπλέον, ο περιορισμός που είχαμε τόσο ως προς τη λήψη των πλάνων (χώροι και πρόσωπα που δεν είχαμε άδεια), όσο και ως προς το διαθέσιμο χρόνο (μόνο μια μέρα για τη λήψη υλικού και διενέργεια συνεντεύξεων) αποτέλεσε μια μεγάλη δυσκολία. Έπειτα, η διαχείριση ενός τεράστιου όγκου υλικού για την παραγωγή ενός σύντομου εκπαιδευτικού βίντεο που θα προσελκύει την προσοχή και το ενδιαφέρον του θεατή, χωρίς να τον κουράζει, ήταν μια πρόκληση. Ωστόσο, παρόλες τις δυσκολίες με τις οποίες ήρθαμε αντιμέτωποι, μέσα από αυτή τη διαδικασία εμπλουτίσαμε τις γνώσεις μας γύρω από το θέμα μελέτης και ενισχύσαμε τις δεξιότητες μας στο μοντάζ.

VIII. Συμπεράσματα

Η δημιουργία του εκπαιδευτικού ντοκιμαντέρ αποτέλεσε μια ευχάριστη αλλά και απαιτητική εμπειρία που μας προσέφερε πολύτιμες γνώσεις και δεξιότητες. Εκτός από την απόκτηση γνώσεων στη σκηνοθεσία και το μοντάζ, είχαμε την ευκαιρία να επισκεφτούμε μια δομή φιλοξενίας προσφύγων και να παρατηρήσουμε τις συνθήκες και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοί της. Μέσω συζήτησης με τη δασκάλα ενός τμήματος ΖΕΠ, μάθαμε για τις προκλήσεις της διδασκαλίας προσφύγων και τις στρατηγικές που χρησιμοποιούνται για την ένταξή τους στο ελληνικό σχολείο.

Το ντοκιμαντέρ μας είχε ως στόχο να αναδείξει τις συνθήκες διαβίωσης των παιδιών προσφύγων, τη συμβολή των δομών φιλοξενίας και των τμημάτων ΖΕΠ στην ένταξή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς και τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ αυτών των φορέων. Αν και το ντοκιμαντέρ υλοποιήθηκε με περιορισμένα μέσα και χρόνο, το τελικό αποτέλεσμα μας άφησε ικανοποιημένους, επιτυγχάνοντας τον στόχο μας. Το μόνο που θα αλλάζαμε, εάν είχαμε την ευκαιρία, θα ήταν η χρήση πιο επαγγελματικού εξοπλισμού για καλύτερη ποιότητα εικόνας και ήχου.

Βιβλιογραφία

Manchel, F. (1990). *Film Study: an analytical bibliography* (Vol. 2). Fairleigh Dickinson Univ Press.
Nichols, B. (2024). *Introduction to documentary*. Indiana University Press.

Πασχάλης, Α. Π. (2017). Η τυπική εκπαίδευση παιδιών προσφύγων στην Ελλάδα [Master's thesis, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης]. <https://doi.org/10.26262/heal.auth.ir.292804>

Σγούρα Α., Μάνεσης Ν., & Μητροπούλου Φ. (2018). Διαπολιτισμική εκπαίδευση και κοινωνική ένταξη των παιδιών-προσφύγων: Αντιλήψεις εκπαιδευτικών. *Διάλογοι! Θεωρία και πράξη στις επιστήμες αγωγής και εκπαίδευσης*, 4, 108–129. <https://doi.org/10.12681/dial.16278>

Τσουκαλάς, Ν. (2021). Απόψεις παιδιών με προσφυγικό υπόβαθρο για την ένταξή τους στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής), Χίος. <http://dx.doi.org/10.26263/amitos-97>

Φίλη Ε., & Παυλόπουλος Β. (2024). Απόψεις των εκπαιδευτικών για την ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία. *Έρευνα στην Εκπαίδευση*, 13(1), 89–110. <https://doi.org/10.12681/hjre.35494>

Πίνακας ταινίας “Γέφυρες Γνώσης”

 <p>ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ</p> <p>ΓΕΦΥΡΕΣ ΓΝΩΣΗΣ</p> <p>ΑΠΜΣ "ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞ' ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ (ONLINE) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ"</p>	Τίτλος	Γέφυρες Γνώσης
	URL Ταινίας	https://youtu.be/6QsePLG2SEE
	Τρέιλερ	https://youtu.be/VNJbnesaLtM?si=3Jlq0DLSTQUWmCw2
	Είδος Ταινίας	Ντοκιμαντέρ
	Χώρα	Ελλάδα
	Έτος	2024
	Διάρκεια	10 λεπτά και 17 δευτερόλεπτα
	Πρωταγωνιστές	Μέλη Δομής - Δασκάλα Τμήματος Ένταξης (ΖΕΠ)
	Γλώσσα	Ελληνικά
	Υπότιτλοι	Όχι
	Ηλικιακή Ομάδα	11 και άνω
	Τίτλος ΔΠΜΣ	Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός Εξ' αποστάσεως (online) εκπαίδευσης
	Τίτλος Μαθήματος	Ανάπτυξη Ψηφιακού Οπτικοακουστικού Υλικού
	Όνομα διδάσκοντος	Αλιβίζος (Λοΐζος) Σοφός
Εκπαιδευτικό Θέμα	Προσφυγιά, Κοινωνική Ένταξη, Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα, Διαπολιτισμική Εκπαίδευση	
Σύνδεσμοι σε άλλες πηγές σχετικές με το θέμα της ταινίας	<p>Abdullah</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=PuTp9x7i5g&t=5s</p> <p>Το ταξίδι - The journey</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=rH_itq_4X20</p> <p>Παγκόσμια Ημέρα Προσφύγων: Βήματα</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=pk7Z-9sIu0I&t=1s</p>	

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το εκπαιδευτικό ντοκιμαντέρ “Γέφυρες Γνώσης” επιχειρεί να παρουσιάσει τον τρόπο με τον οποίο παιδιά πρόσφυγες, αφού φτάσουν στην Ελλάδα και καταφέρουν να φιλοξενηθούν σε δομή προσωρινής φιλοξενίας προσφύγων, εντάσσονται στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Σκοπός του ντοκιμαντέρ, είναι να φέρει στο φως τη συμβολή των δομών φιλοξενίας προσφύγων στην ένταξη των παιδιών αυτών, καθώς και την ετοιμότητα των ελληνικών δημοτικών σχολείων για την υποδοχή των παιδιών αυτών. Τι βοήθεια προσφέρει η δομή στα παιδιά, αναφορικά με την ένταξη τους και την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας; Σε τι βαθμό είναι προετοιμασμένο το ελληνικό δημοτικό σχολείο να δεχτεί αυτά τα παιδιά; Πώς είναι να διδάσκει ένας δάσκαλος μαθητές που δεν μιλάνε την ελληνική γλώσσα; Τι γέφυρες πρέπει να “χτιστούν” για να ξεπεραστούν οι δυσκολίες;